

К.В. ШУРУПОВА, канд. юрид. наук, доц., Криворізький національний університет
К.В. ШУСТРОВА, канд. юрид. наук, доц.,
Криворізький факультет Національного університету «Одеська юридична академія»

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПОРТРЕТ СЕРЕДНЬОГО КЛАСУ В УКРАЇНІ

Середній клас - це чи не найбільший прошарок населення України, який підтримує її економіку сплачуючи податки, окрім цього, він поширює етнічну самосвідомість, традиції і цінності країни, складає соціальну основу будь-якого суспільства, тому без нього існування правової і демократичної держави не можливо. Саме середній клас розглядається як соціальна основа нації і її стабільності. Відповідно, важливим питанням є визначення більш чітких рис і характеристик, за якими можна визначити цей клас в Україні.

На сьогоднішній день Україна потребує збільшення чисельності середнього прошарку суспільства щоб зробити перехід до справжньої демократії, тому проблема збільшення чисельності середнього класу і вивчення чинників, які впливають на нього є достатньо гострою як в Україні, так і у світі. Відповідно до досліджень Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова в Україні лише 25% населення можна віднести до середнього класу (за основу бралися критерії матеріального достатку, освіта і активна громадянська позиція, наявність страхування, заощаджень, можливість отримати кредит в банку і т.ін. [1]).

Авторами статті було проведено соціологічне дослідження, в якому взяли участь 300 респондентів різних вікових груп. Із них: 54% жінок і 46% чоловіків, а саме 64% – представники молодшої вікової групи (18-39 років), 31% - представники старшої вікової групи (40-59 років), 5% – люди похилого віку (60 років і більше).

У результаті опитування було з'ясовано, що обов'язковими ознаками середнього класу громадяни України вважають наявність таких речей як стабільний дохід, комфортне житло, робота, яка достойно оплачується, наявність вищої освіти, можливість страхування власного життя тощо.

Серед критеріїв, які обов'язково мають бути, щоб людину можна було віднести до середнього класу респонденти на перше місце віднесли стабільний дохід, який дозволяє забезпечити високий рівень життя, а також робити заощадження, на друге - комфортне житло, на третє - можливість комфортно проводити відпустку, у т.ч. за кордоном.

При цьому серед критеріїв, які обов'язково мають бути, щоб людину можна було віднести до середнього класу, останнє місце займає освіта. Хоча світова практика показує, що середній клас розвинених країн – інтелектуальна еліта, тому приділення уваги освітнім процесам є одним з основних обов'язкових моментів, яким треба приділити максимум уваги, тому що висококваліфіковані інженери, представники галузі інформаційних технологій, фінансисти і т.ін. повинні формувати середній клас в Україні, який буде основою стабільності і розвиненості держави.

Однією з найважливіших складових у формуванні середнього класу будь-якої країни є психологічний аспект, який полягає в самоідентифікації людини як середнього класу. Самоідентифікація великою мірою впливає на соціальне самопочуття, соціально-політичний настрій і поведінку середнього класу.

Населення, дивлячись на високорозвинені європейські країни, намагається втілити цю модель у своєму житті і ні в якому разі не віднести себе до нижчого соціального прошарку, соромлячись цього і вважаючи це принизливим.

Такі різкі міркування мають позитивний характер, так як спонукають людей до активної роботи й саморозвитку з метою досягнення потрібного соціального статусу у суспільстві та рівня життя, який буде цьому статусу відповідати. [2].

Аналізуючи вищевикладене можна сказати з упевненістю що респондентам які належать до середнього класу за соціальним статусом притаманне більш сильне прагнення до самовдосконалення, бажання докладати зусиль, щоб реалізуватись, ніж людям з нижчого класу.

Список літератури

1. **Разумков Д.О.** Соціально-політична ситуація в Україні / Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова СОЦІС. – 2020. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/sotsialno-politychna-sytuatsiia-v-ukraini>
2. **Святненко В. О.** Середній клас в Україні: сутність та кваліфікаційні ознаки / Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. – 2021. – № 121. – С. 76-81.